

Макаренко Л. Л., Яшанов С. М.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

СТВОРЕННЯ І РОЗВИТОК МЕРЕЖЕВИХ ОСВІТНІХ ОБ'ЄДНАНЬ

У статті розглядаються мережеві освітні об'єднання, їх створення і розвиток. Аналізується методика створення мережевих освітніх об'єднань, їхня структура, закономірності, характерні для професійного освітнього об'єднання, їх освітній вплив на користувачів.

Ключові слова: мережеве об'єднання, галузь, проектне поле, інформаційне середовище.

Інтенсивний розвиток комп'ютерних технологій за останні роки і їхнє активне використання у навчальному процесі вже призвели до деяких змін у системі освіти, що стосуються не тільки її структури, методології і технології процесу навчання, але і її стратегічної орієнтації.

Важливою особливістю сучасного етапу соціально-економічного розвитку суспільства є формування особливої сфери виробництва, що характеризується не тільки розвитком матеріальної бази, але й системою специфічних технологій, які прийнято називати інформаційними або інформаційно-комунікаційними. У найближче десятиліття, завдяки революції в галузі цифрових систем зв'язку, злиттю на основі цифрового подання й сумісних протоколів всіх засобів комунікації та інформації, поширенню засобів цифрової презентації й витіснення мультимедійної інформації, відбудуться подальші глобальні зміни у всіх сферах життєдіяльності людини. Ось чому назріла гостра необхідність теоретичного й практичного осмислення цих процесів педагогічною наукою, що відстає від темпів розвитку технологій, хоча саме інформатизація у сфері освіти повинна випереджати інформатизацію в інших напрямках суспільної діяльності, оскільки саме з неї починають своє формування соціальні, психологічні й загальнокультурні передумови модернізації всього суспільства.

Наразі розробка підходів щодо використання дидактичного потенціалу сучасних інформаційних технологій у розвитку особистості студента, розкритті його креативності, формуванні в нього здатностей до альтернативного мислення, підвищенні якості навчання тощо.

Саме у момент модернізації всіх рівнів освіти в Україні першорядною стає проблема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес навчання, розробка особливих моделей і нових підходів до формування інформаційної компетентності студентів, одним з яких є створення і розвиток мережевих освітніх об'єднань, що спрямовані на оволодіння складними інформаційно-комп'ютерними навичками й уміннями.

Термін "мережеве об'єднання" отримує все більше розповсюдження в дослідженнях різного напрямку – від соціологічних до спеціальних, – однак в це інколи вкладається й абсолютно різне значення.

Словосполучення "мережеве об'єднання", на думку соціологів, – це соціальна освіта, яка виникає на основі Мережі, коли певна кількість людей досить довго продовжують суспільні дискусії [3]. Мережеве об'єднання в цьому сенсі – сукупність користувачів глобальної мережі Інтернет. Мережа Інтернет – це безліч комп'ютерів, які пов'язані між собою інформаційними і обчислювальними ресурсами, що складають одне ціле. Відповідно до цього визначення, існує об'єднання людей, які об'єднані таким швидким зв'язком, що для їхньої спільної діяльності їхнє фізичне місце розташування вже не має значення. На думку ідологів "інформаційного суспільства", мережеве об'єднання буде

все більш розростатися й прагнути до ототожнення зі світовою спільнотою.

Найбільш близьке, з погляду нашої роботи, визначення терміну “мережеве об’єднання” відштовхується від поняття “об’єднання”. Зокрема, С. О. Кремльова [3] визначає об’єднання як “зібрання людей, що знаходяться у взаємодії і пов’язані між собою загальними цілями й інтересами, в просторі, протягом певного часу. Необхідно враховувати, що кажучи про мережеві об’єднання, ми повинні розуміти, що всі взаємодії і інтеракції в групі людей відбуваються в кіберпросторі”.

На думку А. В. Олескіна [4], мережеве об’єднання – це малі групи людей (приблизно 10-20 осіб), з децентралізованою ієрархією (принцип багатоначальності), з частковими лідерами, кожен з яких має спеціалізовану роль і функцію з широкою спеціалізацією учасників: вони паралельно або по черзі займаються декількома (або навіть всіма) напрямом і спеціальностями, яким присвячена діяльність цієї мережевої структури, із стимулюванням неформальних (індивідуалізованих) взаємин у колективі. Є, до речі, мережі другого порядку, але і в них автор виділяє “елементарні осередки”.

Таким чином, мережеве об’єднання – це організована через мережу група людей, яка характеризується відсутністю жорсткої ієрархічної структури і заснована на принципах співпраці й взаємодопомоги.

Дотримуючись останнього розуміння цього терміну, ми повинні виділити особливості мережевих об’єднань, які мають освітні цілі. Все пильніша увага приділяється освітнім можливостям, прихованим в різних суспільних асоціаціях, які не завжди створюються в мету навчання, але завжди їм слугують [5].

Пошук об’єднань, які б могли слугувати прототипом і основою для нового типу навчання, в 70-і роки активно ввів Іван Ілліч [6]. У своїй революційній роботі “Deschooling Society” він виділяв чотири типи об’єктів – елементи освітнього середовища:

- речі, які можуть бути використані в навчанні (книги, словники, ігри, програми);
- дорослі, які можуть бути прикладом;
- однолітки, з якими можна змагатися, сперечатися і погоджуватися;
- експерти, які можуть оцінювати і критикувати досягнуті результати.

На думку Ілліча Івана, освітня система повинна відповідати трьом вимогам:

- забезпечувати всім охочим доступ до наявних ресурсів у будь-який час і незалежно від їх віку;
- підтримувати зусилля всіх, хто хоче поділитися своїми знаннями і вміннями;
- надавати всім охочим можливість публікувати та представляти на обговорення громадськості свої результати.

Джон Дьюї [2] запропонував критерії, що дають можливість визначити міру педагогічної цінності будь-якого виду соціалізації, того або іншого об’єднання: наскільки численні й різноманітні інтереси, що усвідомлено розділяються членами даної групи, і наскільки повна свобода взаємодії групи з іншими видами соціальних об’єднань.

Мережеве освітнє об’єднання дає змогу реалізувати свої освітні запити тим, хто не може їх задовольнити в навчальних освітніх організаціях.

Серед форм організації освітньої діяльності в мережевому об’єднанні найбільш поширені он-лайн і оф-лайн форми:

- телекомунікаційні навчальні курси, лекції, семінари, практикуми, консультації;
- телекомунікаційні вікторини, олімпіади, турніри і проблемні конференції;
- мережеві навчальні проекти.

Припускаючи, що навчання відбувається, перш за все, в ході діяльності мережевих колективів, організатори освіти в мережевих об’єднаннях приділяють найбільшу увагу горизонтальним зв’язкам між окремими користувачами. Суб’єкти мережевого освітнього об’єднання: керівник проекту, педагоги, тьютори, наставники, експерти, студенти.

Науково-методичне забезпечення діяльності мережевих об’єднань. Арсенал

педагогічних і освітніх засобів мережевого освітнього об'єднання відрізняється широким різноманіттям від звичайних навчальних посібників, планшетів і протоколів до мережевих підручників, інтегруючих у собі значні інформаційні і навчальні ресурси і засоби вибудовування освітніх комунікацій.

Виділяються певні ключові завдання організації мережевих об'єднань в освіті, а саме:

- наблизити освіту до реальних і передових наук і практик;
- зробити свій внесок до вирішення практичних проблем;
- залучати студентів до корпоративних, територіальних і професійних об'єднань;
- обговорювати результати діяльності (дослідницької, проектувальної, конструкторської тощо) як з викладачами і експертами, так і один з одним, розвивати навички спілкування і роботи в групі;
- реалізувати принципи безперервного і персонально організованого навчання;
- підвищувати захопленість студентів через змагання, взаємоконтроль і взаємодопомогу;
- реалізувати освітні запити тим, хто не може їх задовольнити в наявних освітніх організаціях;
- збудувати багатопозиційну освітню комунікацію, яка і є сутнісним призначенням телекомунікаційних мереж;
- зібрати максимум можливостей для будь-якого конструювання, зокрема конструювання соціальних відносин і власної ідентичності;
- формувати проектне мислення тощо.

Мережеві освітні проекти мають самостійну цінність незалежно від змісту, який вивчається. В ході проектів студенти стикаються з серйозними соціальними і особистісними проблемами, і досвід вирішення цих проблем означає для них значно більше, ніж знання конкретної галузі або навички роботи на комп'ютері.

Побудова мережевого освітнього об'єднання включає наступні кроки:

- Вибір і базовий опис проблемної галузі;
- Виділення в цій галузі освітніх завдань і проблем, зокрема тих, що не мають однозначного вирішення для експертів цієї галузі.
- Конструювання і організація дискусійного і проектного поля.
- Створення і обговорення базових етичних норм, порушення яких неприпустимо для освітнього об'єднання. Загалом етичні норми включають базові норми поведінки в об'єднанні:
 - Неприпустимість нецензурної лексики і прямих образ; пропаганди національної ворожнечі в об'єднанні;
 - Зобов'язання студентів поважати участь, досвід і працю експертів;
 - Пошук і включення в об'єднання ключових фігур і ключових точок дотику в проблемній галузі, зокрема з організацією доступу найцікавіших і змістовніших фігур до мережі силами об'єднання (при сприянні).
 - Формування мережевого об'єднання.
 - Організація доступу експертів і професіоналів до ресурсів об'єднання, їхня участь у дискусіях.
 - Організація доступу студентів до ресурсів об'єднання, вибудовування з ними особистостісних освітніх програм і освітніх проектів.
 - Організація роботи системи моделювання дискусій в об'єднанні, в завдання якого входить як підтримка освітнього рівня дискусії, так і введення провокаційних повідомлень для підтримки інтенсивності дискусії.
 - Постійний пошук і включення в об'єднання на постійній або разовій основі експертів і професіоналів.

- Організація системи новин з проблемної галузі, поштових розсилок, голосувань, запитів для створення інформаційного поля, в якому існує об'єднання.
- Проектування і реалізація подальших кроків зростання і розвитку об'єднання.
- Проектування різних акцій, що проводяться об'єднанням в мережі.

Необхідно розуміти, що в мережеве об'єднання входять люди, широко територіально розподілені (у загальному випадку). Технічні можливості сервера мережевого об'єднання направлені, насамперед, на організацію комунікаційного середовища для цього розподіленого об'єднання. Таким чином, робота з формування мережевого об'єднання поділяється на три великі галузі: забезпечення базового інтерфейсу, що технологічно реалізовує можливість створювати об'єднання; забезпечення роботи з людьми, складовими об'єднання і забезпечення роботи з інформаційним потоком, що створюється цим об'єднанням; забезпечення його адекватності завданням і цілям об'єднання.

Мережеві освітні об'єднання, що почали активно розвиватися в Інтернеті, тією чи іншою мірою відповідають умовам, про які писав Іван Ілліч [6].

Об'єднання починає взаємодіяти із “зовнішнім світом”. Тому, наскільки “зрілим” до цього часу є об'єднання, залежить відношення “старих” учасників до “нових”, поява реальних механізмів взаємодії між ними.

Проте, використання web-інструментів в діяльності об'єднання може і обмежитися “презентаційною, тобто функцією, первинного просування об'єднання. Самі механізми роботи об'єднання можуть все ще залишатися закритими для “зовнішніх” користувачів. Наприклад, сайт об'єднання може містити форму для підписки на лист розсилки об'єднання і правила участі в його роботі, а основна взаємодія учасників може відбуватися саме в листі розсилки.

Взаємодія за допомогою інтернет-технологій

Спостереження показують, що мережеві об'єднання розвиваються до певного рівня, коли взаємодія стає досить стійкою і з'являється необхідність створення власного сайту. Веб-сайт стає необхідним для привернення уваги до об'єднання, залучення більш широкого кола користувачів. Освітньому об'єднанню є що представити – відкриті для обговорення матеріали, прагнення вийти за коло вузького спілкування відповідає загальним устремлінням членів мережевого об'єднання.

Взаємодія в мережевому об'єднанні, побудована на основі веб-інструментів, зазвичай направлена на залучення прихильників, однодумців, нових учасників у діяльність об'єднання. Це припускає створення веб-інструментів, що забезпечують “презентацію” діяльності об'єднання і його учасників широкому колу користувачів: розміщення матеріалів, що дають можливість користувачам “ідентифікувати” об'єднання (хто є учасники, чим вони займаються тощо), створення архівів документів об'єднання, розміщення on-line баз даних учасників об'єднання тощо.

Взаємодія за допомогою інтерактивних веб-інструментів

Інтерактивні веб-інструменти сприяють подальшому розвитку мережевого освітнього об'єднання, подальшому розширенню учасників, проведенню дискусій в режимі реального часу (чат-сесій) або на форумі, коли учасники підтримують обговорення і виходять на зв'язок у зручний для них час.

Введення інструментів такого типу стає обґрунтованим тільки після усвідомлення всіма учасниками об'єднання необхідності впливу на широкі маси користувачів через перетворення життя об'єднання із “закритого” (у листах розсилки) в “публічне” (у веб-сервері-форумі на сайті).

Конкретно про систему підтримки мережевого освітнього об'єднання, що має набір інструментів, **за допомогою** яких можна вирішити більшість завдань щодо організації роботи. І взаємодії в об'єднанні можна показати на прикладі активного освітнього

об'єднання програми "Навчання і доступ до Інтернет, що розвивається" (ІАТР). Інтернет-технології, розміщені на сервері. Отже, як приклад, що має мати об'єднання:

1) Веб-сайт об'єднання, що відображає його діяльність за всіма напрямками. Містить повну інформацію про мету, завдання, етапи діяльності, Інтернет-центри організації, які, у свою чергу, є Центрами-лідерами об'єднання у своєму регіоні;

2) Новинні сторінки сайту. Публікації про діяльність регіональних Центрів, про семінари, навчальні курси в Центрах мережевого об'єднання, конференції, анотації цікавих ресурсів;

3) Методичні матеріали у відкритому доступі для використання новостворюваними центрами, а також всіма, для кого ці матеріали можуть бути цікаві.

4) Список розсилки "Інтернет для всіх" – відкритий, виходить двічі на місяць, з матеріалами, призначеними для широкого кола користувачів. Також існує внутрішній список розсилки, що направляється за адресами координаторів Інтернет-центрів, інформує колег про новини в містах: проведені семінари, заплановані конференції, інші мережеві заходи. Крім того, кожен з координаторів регіонального об'єднання може випускати лист розсилки, орієнтований на членів об'єднання свого регіону або ширше коло користувачів.

5) Інструменти інтерактивного веб-сайту Програми – освітні форуми для обговорення актуальних питань освітнього об'єднання за темами:

- методичні матеріали;
- вітчизняна та зарубіжна системи освіти;
- Інтернет для осіб з обмеженими можливостями тощо.

6) Інші інструменти об'єднання, розташовані в закритому доступі, дають змогу оперативно отримувати інформацію про діяльність кожного регіонального центру, бути в курсі всіх ініціатив координаторів-лідерів об'єднань, знати розклад заходів, що плануються.

Кожні з Центрів, насамперед, є "ядром" мережевої взаємодії в регіоні завдяки своїй активній діяльності, що поєднує і онлайн, і оффлайн заходи. Кожен ІАТР-центр сприяє і розширенню, і залученню нових учасників в мережеве освітнє об'єднання незалежно від географічного місцезнаходження і має відповідний набір інтернет-інструментів: веб-сайт, список розсилки, бази даних, каталог посилань на сайти, форуми, чати.

Партнерами-учасниками зазвичай є слухачі навчальних курсів, випускники обмінних програм, викладачі вузів, учителі, студенти, аспіранти, представники некомерційних організацій, різних освітніх установ.

Випуски листків розсилки відіграють значну роль у формуванні методичної скарбнички студента (вчителя-початківця), використанні в професійній діяльності ІТ, здійснюють "живий" зв'язок між теоретиками і практиками, дають можливість реально взаємодіяти різним суб'єктам освітнього об'єднання.

Таким чином, створення мережевих освітніх об'єднань є формою організації постійної самоосвіти, самореалізації педагога в галузі його професійної діяльності. Методичні знахідки і відкриття, зроблені викладачами, можуть отримати об'єктивну оцінку колег. Постійне спілкування з творчими людьми, постійна інноваційна діяльність, розвинений компонент рефлексії діяльності педагога є вирішальною умовою розвитку змісту основних компонентів діяльності викладача, в умовах використання інтернет-технологій.

Основними тенденціями розвитку мережевого об'єднання є його відвертість і демократичність, глобалізація й інтеграція, ініціативність і продуктивність. Стверджуючи, що мережеві об'єднання є прийнятною формою організації постійного навчання і самоосвіти, ми спираємося на такі положення:

- організація активної взаємодії в інформаційному середовищі надасть можливість

кожному окремому члену об'єднання успішно адаптуватися в ньому і впливати на його наповнення;

– комунікації та інформація відіграють вирішальну роль у розвитку об'єднання. Організоване мережеве об'єднання дає реальну можливість організації консультування, інструментарій взаємодії науки і практики;

– природа людської діяльності направлена на активне вирішення проблем. Тут важливо підкреслити, що саме активне навчання допомагає в процесі діяльності, а не знайдені рішення;

– змінюються проблеми, змінюються і методи навчання. По-перше, ми повинні покладатися переважно на науку; по-друге, отримати наукові докази миттєво неможливо, і тому джерелом істини стають досвідчені практики; по-третє, ми повинні експериментувати і користуватися неоптимальними рішеннями, поки не будуть знайдені кращі.

У зв'язку з цим найскладніша проблема для деяких педагогів полягає в тому, щоб змиритися з браком власного досвіду. Єдиний для професіонала спосіб побудувати безперервне навчання – самому зрозуміти, що він багато чого не знає, і донести це іншим, саме тоді навчання стає загальним завданням, процес навчання частиною культури;

– самоосвіта має на меті прагнення до вдосконалення. За умови, коли технологічні і глобалізаційні тенденції роблять вирішення проблем складним завданням, лише активна позиція кожного створює можливість їх розв'язати;

– виникає питання чи спиратися на індивідуалізм або групові інтереси? Оскільки ми говоримо про ініціативу, логічніше було б припустити, що спиратися необхідно на індивідуалізм. З другого боку, передумовою навчання і адаптації є впровадження складних взаємозалежних рішень, тоді групова організація повинна бути ефективнішою. Але, на нашу думку, правильна відповідь саме в компромісі, адже жодне з крайніх проявів не сприяє навчанню. Те саме можна сказати і про авторитаризм і колегіальність — рішення посередині;

– орієнтація на завдання або на відносини? У стабільному середовищі безпечніша повна орієнтація на завдання. У складному технологічному середовищі, коли велика взаємозалежність, слід більше цінувати відносини; тільки так створюються довіра і спілкування, необхідні для сумісного вирішення проблем і впровадження рішень;

– чим складнішим і взаємозалежним стає світ, тим важливіше для навчання вміння мислити системно, аналізувати сили, що діють, і причинно-наслідкові зв'язки між ними, а також відмова від лінійної логіки на користь складних моделей. Активна нерегламентована мережева взаємодія сприяє цьому процесу.

Ці загальні положення підтверджують спостереження за реальним досвідом створення і розвитку мережевих об'єднань, наприклад “Медіа – освіти”, “Навчання для майбутнього” Інтела.

Навчання за допомогою інтернет-технологій не обмежується рамками курсів, у мережевому спілкуванні продовжується процес навчання і самоосвіти – професіонал, що отримав у руки сучасний засіб комунікації, має можливість представляти власні розробки, ділитися методичним досвідом, користується серверами Інтернет, створює веб-сайти, готує презентації до занять, використовує ресурси мережі, організовує форуми і телеконференції.

Оволодіння інформаційними технологіями стають найважливішою умовою професійного зростання педагога. Він має стати провідником ідеї інформатизації, проводить семінари для вчителів, координує мережеві проекти, виступає ініціатором мережевих заходів, залучає колег до творчого мережевого об'єднання.

Головною умовою розвитку тієї або іншої форми мережевого спілкування є активна і систематична участь кожного, обмін досвідом, представлення результатів власних

експериментів, проектів. Це, з одного боку, можливість самовираження, з другого, – вирішення власних сумнівів щодо правильності вибраних методів, можливість педагогічних знахідок у процесі обговорення з колегами.

Слід особливо підкреслити роль ефективного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій для активізації взаємодії мережевого об'єднання.

Таким чином, можна виділити деякі закономірності, характерні для професійного освітнього об'єднання, що розвивається:

- створення і підтримка веб-сайту, який є організуючим “центром”, де розміщується вся інформація про цілі, завдання, напрямки діяльності;
- значна роль координатора або координуючого центру, що ініціює різні мережеві акції, заходи;
- цілеспрямоване використання найрізноманітніших видів комунікацій, починаючи від електронної пошти до теле-, відеоконференцій, зокрема організація обговорень на форумах в режимі он-лайн, чат-сесії в режимі реального часу;
- проведення конкурсів, олімпіад, мережевих навчальних ігор тощо;
- організація “круглих столів” з відомими вченими, методистами;
- створення баз даних з методичними розробками занять, позааудиторних заходів, проектів, презентацій, досвідом з використання ІТ у навчанні;
- створення колекції систематизованих посилань (глосаріїв) з можливістю оцінки якості матеріалів, що поступають;
- періодичне підбиття підсумків за певний період часу з виділенням найбільш значимих досягнень
- представлення якісних матеріалів учасників на сертифікацію з метою морального або матеріального заохочення;
- організація зустрічей, заходів, які також відіграють значну роль для активізації мережевої взаємодії.

Природно, процес створення і розвитку освітніх мережевих об'єднань активізується і вимагає уважного вивчення і дослідження закономірностей для розповсюдження найбільш оптимальних підходів з метою організації мережевих освітніх об'єднань в регіонах, на базі Інститутів підвищення кваліфікації працівників освіти, Методичних ресурсних центрів тощо. Знання і використання інструментів інформаційних технологій є одним з неодмінних умов успішності розвитку. Головною залишається змістова частина наповнення веб-сайтів, листів розсилок, базова сутність діяльності мережевого освітнього об'єднання. І це є тією необхідною ланкою в розвитку необхідного компоненту освітнього інформаційного простору, де і здійснюватиметься активна діяльність, розвиток, підвищення рівня всіх суб'єктів освітнього процесу.

Використана література

1. *Артемов В.* Сетевые сообщества, комьюнити. [Электронный ресурс] <http://publica.ru/ru2000/conimunity.html>
2. *Дьюи Дж.* Демократия и образование. – М. : Педагогика-Пресс, 2000.
3. *Кремлева С. О.* Сетевые сообщества. [Электронный ресурс] <http://sociology.extrim.ru/dip/g15.html>
4. *Олескин А. В.* Сетевая организация социума и биополитика. [Электронный ресурс] <http://l.cellimm.bio.msu.ru/edocs/oleskin-4.html>
5. *Патаракин Е. Д.* Педагогика региональных сетевых сообществ Институт Программных Систем РАН. Проект Хармони Инк. [Электронный ресурс] <http://www.iatp.nnov.ru/neys/patrelarn.ru.html>
6. *Illich Ivan.* Deschooling society [Электронный ресурс] <http://www.uic.nnov.ru/pushtin/lib/illich/deshool.ru.html>

Аннотация

В статье рассматриваются сетевые образовательные объединения, их создание и развитие. Анализируется методика создания сетевых образовательных объединений, их структура, закономерности, характерные для профессионального образовательного объединения, их учебное влияние на пользователей.

Ключевые слова: сетевое объединение, отрасль, проектное поле, информационная среда.

Annotation

Network educational associations, their creations and development, are examined in the article. An author analyses the method of creation of network educational associations, their structure, conformities to the law, educational influence of users.

Keywords: network association, industry, project field, informative environment.

Мардан Гасан Оглы
Институт проблем образования
Азербайджанской Республики

НАУЧНО-ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПОДРОСТКОВ ВО ВНЕШКОЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

В статье рассматривается физическое воспитание подростков, а также физическая культура в целом как составная часть духовной культуры. Особенно отмечается роль учёта возрастных особенностей, авторитета учителя-тренера в формировании физической культуры.

Ключевые слова: физическая культура, физическое воспитание, учитель-тренер, научно-педагогические основы.

Физическая культура как составная часть духовной культуры так же должна осуществляться на педагогически-психологической основе, работа по физическому воспитанию подростков должна регулироваться именно благодаря этим основам. Опыт показывает, что не следуя педагогически-психологическим принципам, законам и методам, невозможно выполнить данную работу. С точки зрения анализируемой нами проблемы считаем целесообразным выражение научно-педагогических основ формирования физической культуры подростков в следующих положениях:

1. Учет возрастных особенностей подростков в формировании физической культуры;
2. Отведение широкого места наглядности при организации работы во внешкольных учреждениях;
3. Базирование учителя-тренера на личный пример в формировании физической культуры подростков;
4. Учет последовательности и системности в формировании физической культуры;
5. Учет индивидуальных особенностей подростков в формировании физической культуры и на этой основе следование принципу индивидуального подхода;
6. Обеспечение участия коллектива в проводимых мероприятиях.

Учет возрастных особенностей в формировании физической культуры – весьма важная задача. Поскольку объем задач, идей и требований, составляющих содержание проблемы формирования физической культуры подростков велик, умение выбора среди них необходимых для каждой ступени образования и одновременно тесно связанных и тождественных с возрастными особенностями подростков зависит от совершенного знания учителей и тренеров путей и способов, возможностей организации работы с точки зрения проблемы.